працэсе навучання неабходна аднесці таксама пашырэнне магчымасцей для развіцця мысліцельнай дзейнасці студэнтаў на падставе самастойнага супастаўлення даных розных навук аб адных і тых жа падзеях. Так, пры вывучэнні тэмы "Эстэтычнае выхаванне асобы", акрамя выкарыстання псіхолага-педагагічных ведаў, студэнты самастойна даюць аналіз асноўных форм работ ўстаноў культуры, ацэньваюць іх педагагічны і эстэтычны змест. У працэсе такой работы ў іх фарміруецца крытычны склад мыслення, выпрацоўваецца практычны падыход да будучай дзейнасці.

Як паказвае практыка, выкарыстанне міжпрадметных сувязей дапамагае ажыццяўляць адзіны падыход да рашэння агульных задач у падрыхтоўцы работнікаў культуры. Акрамя таго, у маладых спецыялістаў фарміруюцца сістэмнасць і дыялектычнасць за ўспрыманні рэчаіснасці, творчы падыход да працы, развіваюцца прагнастычныя здольнасці, што забяспечвае павышэнне прафесійнай культуры студэнтаў

Яноўскі М.З.,
канд.псіхал.навук,
дацэнт

УДАСКАНАЛЕННЕ ПСІХАЛАГІЧНАЙ ПАДРЫХТОЎКІ СТУДЭНТАЎ У ВНУ КУЛЬТУРЫ

Паспяховая рэалізацыя прафесійных практычных задач культуролагамі ў розных сферах дзейнасці ў значнай меры залежыць ад узроўню іх псіхалагічна-педагагічнай культуры і падрыхтоўкі. Веданне заканамернасцей, асаблівасцей функцыяніравання асобы ўвогуле і ў мастацка-творчай дзейнасці ў прыватнасці з'яўляецца важнай умовай аптымальнай арганізацыі, кіравання гэтай дзейнасцю ў сістэме "чалавек - чалавек".

У шырокім сэнсе глыбокія і змястоўныя агульныя псіхалагічна-педагагічныя веды дазваляюць навукова абгрунтаваць, прадуктыўна і з найменшай затратай сіл арганізаваць, удасканальваць і карэкціраваць прафесійнае станаўленне будучага спецыяліста, развіццё яго на агульна-асабовым і прафесійным узроўнях.

Акрамя гэтага, змястоўная псіхолага-педагагічная падрыхтоўка спецыялістаў мастацка-творчай дзейнасці пашырае паняцце шляхоў, спецыфікі і заканамернасцей развіцця асобы ўвогуле і ў сферы мастацтва ў прыватнасці. Веданне механізмаў прафесійнай актыўнасці, матываў далучэння да мастацтва, фарміравання ўстойлівых установак, інтарэсаў, веданне патрэбнасці асобы ў мастацкай дзейнасці -- важныя, значныя практычныя задачы, якія пастаянна ўзнікаюць у арганізатараў мастацкай творчасці. Відавочна таксама, што без уліку і разумення індывідуальна-псіхалагічных асаблівасцей асобы: тэмпераменту, характару, здольнасцей, тыпу вышэйшай нервовай дзейнасці, суадносін першай і другой сігнальных сістэм -- цяжка будаваць працэс навучання спецыянальным уменням, навыкам, выбраць адэкватныя формы ўздзеяння на асобу ўдзельніка самадзейнага калектыву.

Раскрыццё, разуменне і ўсведамленне механізмаў функцыянавання кагнітыўных працэсаў у структуры асобы: успрымання, памяці, мыслення, уяўлення, уважлівасці -- будуць садзейнічаць пабудове працэсу навучання ў розных відах мастацкай дзейнасці больш накіравана і асэнсавана.

Веданне сацыяльна-псіхалагічнага узроўню асобы раскрывае вельмі важныя аспекты жыццядзейнасці творчых калектываў рознага тыпу, шляхі іх станаўлення і арганізацыі. Значнае месца тут займаюць праблема кіравання калектывам, міжасабовымі зносінамі, вывучэнне канфліктаў і шляхоў іх вырашэння, заканамернасцей і асаблівасцей жыццядзейнасці асобы ў творчым калектыве і інш.

Аналіз разумення значнасці, магчымасці выкарыстання псіхолага-педагагічных ведаў у прафесійнай мастацка-творчай дзейнасці сведчыць, што статус гэтых ведаў і патрэбнасць у іх будучых спецыялістаў дастаткова высокія, але ўсведамленне і сістэматычнае выкарыстанне ў сваей рэальнай практыцы для вырашэння канкрэтных задач яўна недастатковыя. Значнай часткай студэнтаў псіхолага-педагагічныя веды толькі актуалізуюцца з акцэнтам часцей за ўсё на вылучэнне асноўных паняццяў, класіфікацыю іх без уліку і разумення сувязі паміж асобнымі функцыямі, іх месца ў рэгуляцыі і вырашэнні будучых практычных задач.

Аб псіхалагічнай падрыхтоўцы спецыяліста часцей мяркуюць толькі па тым, як поўна ён раскрывае азначэнні, сістэмы навуковых паняццяў і, у лепшым выпадку, ілюструе асобнымі прыкладамі іх сутнасць. Неабходна падкрэсліць, што гэтаму садзейнічае своеасаблівае выкла-

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

данне зместу псіхалогіі па існуючых да цяперашняга часу падручніках. У іх выкладаюцца і раскрываюцца разнастайныя паняцці: асоба, дзейнасць, зносіны, успрыманне, памяць, мысленне, воля, эмоцыі, характар, тэмперамент, здольнасці. Цэласная асоба ў такім веданні разабрана на часткі, і зразумець яе функцыянаванне ў розных формах дзейнасці і сістэмна на практыцы не ўяўляецца магчымым. Прафесійны напрамак вучэбнага матэрыялу ў адпаведнасці з асаблівасцямі мастацка-творчай дзейнасці высочваецца вельмі слаба. Пераліку розных псіхічных з'яў, ведання іх азначэнняў і некаторых заканамернасцей яўна недастаткова для разумення спецыялістам рэальнай карысці такіх ведаў для практычнай дзейнасці.

Прапануем напрамкі пераадолення вышэй выказаных недахопаў у псіхолага-педагагічнай падрыхтоўцы работнікаў культуры і мастацтва.

1. Перш за ўсё ў змесце базавых псіхолага-педагагічных ведаў неабходна шырока адлюстраваць профільныя віды канкрэтнай дзейнасці, пастаянна рэалізоўваць прынцыпы адзінства тэорыі і практыкі, раскрываючы пры гэтым механізмы, заканамернасці спецыяльных ведаў культурна-мастацкай дзейнасці: харэаграфічнай, музычнай, акцёрскай, вакальнай, арганізацыйна-метадычнай, бібліятэчнай. У метадычным плане мэтазгодна ў працэсе вывучэння дысцыплін актыўна і сістэматычна ажыццяўляць сінтэз фундаментальных уласна псіхалагічных ведаў са спецыяльнамастацкімі. Відавочна, што акцэнты на раскрыццё механізмаў, асаблівасцей развіцця, напрыклад музычнай, эмацыянальнай памяці, заканамернасцей успрымання і разумення музыкі, карціны, тэксту; праяўленне ўвагі, эмоцый, волі ў мастацкай дзейнасці; раскрыццё ўплыву розных відаў мастацтва на развіццё сацыяльна важных якасцей асобы – асноўныя дыдактычныя ўмовы, якія фарміруюць свядомае прафесійна накіраванае засваенне ведаў. Адначасова ў такіх вучэбных сітуацыях усведамляецца не толькі практычная каштоўнасць псіхалагічных ведаў, але паступова складваецца гатоўнасць выкарыстоўваць іх у працэсе кіравання калектывам, карэкцыі, самарэгуляцыі сваіх паводзін у сумеснай з ім дзейнасці.

2. Вывучэнне з мэтай шырокага ўкаранення ў практыку адэкватных працаёмкіх дыягнастычных методык, з дапамогай якіх ацэньваюцца ўзроўні развіцця пэўных якасцей чалавека, яго асобных і спецыяльных здольнасцей, а таксама дасягненні навучэнцаў у розных відах мастацкай дзейнасці.

3. Праблемнае вывучэнне матэрыялу, выкарыстанне імітацыйных псіхолага-педагагічных гульняў, дыскусій, стварэнне на матэрыяле прадмета іерархічнай сістэмы практычных вучэбных задач.

4. Асаблівае месца ў сістэме псіхалагічнай падрыхтоўкі студэнтаў павінна займаць праблематыка, якая раскрывае развіццёвыя функцыі розных відаў мастацка-творчай дзейнасці і тэхнікі гульні ў працэсе ўключэння ў іх дзяцей рознага ўзросту, а таксама магчымасці іх у карэкцыі паводзін і сацыяльна-псіхалагічнай рэабілітацыі асобы.

5. Сацыяльна-псіхалагічная падрыхтоўка студэнтаў у вырашэнні будучых прафесійна-практычных задач дапускае лагічны пераход ад фарміравання ўзроўню ведаў да актыўнага развіцця з дапамогай разнастайных трэнінгаў спецыяльных, вербальных і невербальных камунікатыўных уменняў і навыкаў.

6. Найбольш інтэгральна з выяўленым прафесійным накірункам псіхолага-педагагічны цыкл дысцыплін магчыма рэалізаваць на курсах па прафесійным майстэрстве ў канкрэтных відах дзейнасці.

Грачова В.А.,
ст.выкладчык

ПРЫЁМ ВЫКАРЫСТАННЯ МАСТАЦКАЙ ІНФАРМАЦЫІ Ў ПРАЦЭСЕ ВЫКЛАДАННЯ ГІСТОРЫІ ПЕДАГОГІКІ

У сучасны момант, калі так няшмат засталося ўстойлівых ісцін, асабліва ў галіне грамадскіх навук, хочацца абаперціся на нешта ўстойлівае і па магчымасці прыгожае. Зыходзячы з гэтай простай патрэбы, мы вырашылі значна пашырыць у курсе агульнай педагогікі раздзел "Гісторыя педагогікі", разглядаючы яго пытанні ў кантэксце гісторыі сусветнай мастацкай культуры. Гэты падыход знайшоў водгук як у студэнтаў-культуролагаў, так і ў калег-выкладчыкаў. Зразумела, што выкладанне гэтага матэрыялу патрабуе ілюстравання такімі мастацкімі творамі, якія, з аднаго боку, будуць уключаць помнікі, ужо добра знаёмыя студэнтам, "хрэстаматыйныя", з другога - пашыраць іх веды не толькі па

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ